

SZAKMAI FOGÁSOK – I. RÉSZ

Kispál Sándor bútorasztalos-mester
műtárgyvédelmi asszisztens



A felületkezelés minden asztalos számára nagy fontossággal bír, különösképpen igaz ez a bútorestaurátor-műhelyben dolgozó műbútorasztalosokra, restaurátorokra. Ugyanis nem elég ismerni a korszerű felületkezelési eljárásokat, hanem ismerni kell az összes valaha létezett felületkezelést is. A teljes cikk e havi első részében az előkészítési, grundolási munkálatokat mutatjuk be, a következő lapszámban pedig a fényezést.

A műhelybe került bútorról, műtárgyról először is el kell dönteneni, hogy felújítva lesz, vagy restaurálva. Muzeális bútoroknál nincs választás, ott csak a restaurálás jöhet szóba. Hogy miért fontos ez a kérdés a felületkezelés

szempontjából? Azért, mert a két, látszólag hasonló munkafolyamat között lényeges különbségek vannak, amellyel a tulajdonosok nem mindig vannak tisztában.

Egy régi bútor felújításakor nincsenek restaurátoretikai szempontok, mint, pl. a visszafordíthatatlan folyamatok kerülése. A felület-tisztítás egy visszafordíthatatlan (irreverzibilis) munkafolyamat, ezért csak gondosan szabad végezni. Bármilyen felületkezelés használható, amelyet a mester megfelelően tartósnak ítél. A restaurátor elsődleges feladata az állagmegóvás, a bútor használhatósága másodlagos szempont.

Restaurálás esetén a bútorfelület, a lakkozás eredetiségének a megtartása fontos szempont. Ezért mindig el kell dönteneni, hogy a bútorfelület



Sellakpolitúr készítése

mely része képez művészi értéket: a lakkozás, vagy az alatta lévő eredeti fa. Sok esetben a bútorfelületen lévő lakkréteg már nem az eredeti réteg, ekkor nyugodtan eltávolítható. Újrapolitúrozás csak



Sellakkal politúrozott tálaló

az eredetileg használt anyagokkal és technológiával végezhető. Eredeti sellakrétegek esetén – amikor a sellak kiszáradt és már csak egy szürkés réteget képez a gyönyörű furnérrétegen, eltakarva annak szépségét –, művészettörténész szakértővel egyeztetve a restaurátor eltávolíthatja az eredeti felületkezelést. Az eltávolított lakkréteg esetén mindig az eredeti felületkezelést kell visszaállítani.

ELŐKÉSZÍTÉS

A felületkezelés a csiszolással kezdődik, de egy többször javított



Hegedű mintás kisdoboz

bútorfelületen nehéz egységes felületi finomságot létrehozni. A kijavított fa és furnérozott felület új kiegészítései általában elütnek a régi faanyagtól, ezért szükség esetén enyhén pácolják ezeket a részeket. Először egy híg 7%-os politúrt visznek fel ecsettel egyenesen a felületre. Ekkor teljesen megváltozik a műtárgy színe. A 100 éves fafelület színei elmélyülnek, és szinte megtelik élettől. Egyes helyeken besötétülhet, mert a kiszáradt fafelület több lakkot vesz fel, mint egy új anyag. Ilyenkor már látható a bútorfelület rajzolata, és ha a javítások vagy sérülések feltűnőek, akkor akvarell festékekkel retusálják a felületet. Ez a vizes, magas pigmenttartalmú művészfesték a későbbi restaurálás során

eltávolítható, tehát nem hamisítja meg a bútor történetét, hanem esztétikailag teszi élvezhetőbbé a műtárgyat. Nem minden esetben szükséges tömíteni a felületet, csak akkor, ha eredetileg is magasfényű volt.

GRUNDOLÁS

Zárt pórusú felület

eléréséhez habkőporral lehet tömíteni, azonban a felületről letisztított régi sellak és tömítőanyag nyomai a felületben maradhatnak. Ezért a restaurátor nem szívesen alkalmaz tömítőanyagot, hanem csak a sellakkal tömíti a pórusokat. Amikor már néhány réteg felvitelre került, de még nyitottak a pórusok, akkor – 1–2%-os politúrral jól rányomva a labdát – apró

köröket leírva dörzsölik a felületbe a sellakot, addig, amíg teljesen sima lesz. Ez a művelet naponta többször megismételhető. A régi hullámos felületen azért nem ajánlatos tömítőanyagot (habkőport) használni, mert a mélyedésekben a habkőpor összegyűlik, és amikor a sellak 3 hónap múlva megszárad, a szürke pontok látszódnak a sellak alatt. Amikor már 1 nap múlva sem száradnak be a pórusok, készen van a grundolás. A politúrozás a szokásos technológia szerint tovább végezhető. Hogyan? A következő lapszámunkban megtudhatják. ■ *Folytatjuk.*



Intarziás kisdoboz



Ónémet fiókos kisszekrény